

Natuurlijk Noord-Holland 2050

De 5 grootste overkoepelende uitdagingen en onze belangrijkste adviezen

Uitdaging 1: Landschap en energietransitie

De bevolking en verstedelijking neemt toe. Ook is voor de energietransitie veel ruimte nodig. Hoe geven we verschillende toepassingen binnen beperkte ruimte een plek?

- Onze adviezen:**
- Blijf het instrument “Bijzonder Provinciale Landschappen” inzetten om de kwaliteit van het landschap te bewaken- en pleeg actieve inzet om deze te versterken;
 - Zet in op een natuurinclusieve energietransitie zonder negatieve impact op landschap en natuur;
 - Zorg dat energie opwek hand in hand gaat met meervoudig ruimtegebruik.

Uitdaging 2: Gezonde en groene leefomgeving

Groen is onmisbaar voor de leefbaarheid van de provincie en gezondheid van haar inwoners. De sterk toenemende recreatievraag legt veel druk op de voorzieningen in de natuur- en recreatiegebieden.

- Onze adviezen:**
- Grotere structurele financiële ondersteuning voor beheer, onderhoud, toezicht en handhaving in natuur- en recreatiegebieden;
 - Gezamenlijke inzet op bezoekersmanagement en zonering van onze natuur- en recreatiegebieden;
 - Maak duidelijke keuzes tussen rust en recreatiegebieden: “spreid en verleid”, door recreatie te stimuleren in agrarisch gebieden beschermen we de natuur en zorgen we voor voldoende ruimte om te ontspannen;
 - Stel een norm voor het aantal km2 recreatieruimte per inwoner voor voldoende kwalitatieve recreatie mogelijkheden voor alle inwoners,;
 - Maak gebruik van zonering: bepaal in welke (delen van) gebieden de recreatie of de natuur de ruimte;
 - De gebieden van de recreatieschappen combineren natuur en intensieve recreatie. De NNN-begrenzing van gebieden van de recreatieschappen houdt de ontwikkeling van nieuwe voorzieningen nu nog vaak tegen. Daarom willen wij de herbegrenzing van deze gebieden bespreekbaar maken. Nieuwe natuurgrond, buiten de recreatiegebieden, kan deze herbegrenzing compenseren;

Uitdaging: Biodiversiteit en natuurkwaliteit

Het gaat ook in Noord-Holland niet goed met de biodiversiteit. De realisatie van de NNN in 2027 is een noodzakelijke basis voor een gezond natuurnetwerk dat kan worden uitgebreid en verder versterkt. Een slechte waterkwaliteit en een gebrek aan sterke groenblauwe verbindingen dragen bij aan het verlies van biodiversiteit.

- Onze adviezen:**
- Stop met agrarisch medegebruik in de NNN. De bemestingsruimte wordt maximaal 50 kg/hectare. Alleen ruige mest is toegestaan. De vee-dichtheid wordt maximaal 1 gve per hectare.
 - Zet in op halen van KRW doelen in 2027: ambitieuze programma’s voor elk waterschap en neem de KRW-doelen in de PPLG-gebiedsdoelen en aanpakken mee;
 - Creëer natuurlijke klimaatbuffers - gebieden die functies als waterberging, natuurontwikkeling en recreatie combineren in dorpen, steden en in het buitengebied;
 - Zorg ervoor dat flexibel peilbeheer en functie volgt peil gangbaar wordt.

Uitdaging 4 : Gebiedsaanpakken en stikstof

De biodiversiteit staat in veel gebieden onder druk vanwege de degradatie van de kwaliteit van ecosystemen. Hier speelt een overschot aan voedingsstoffen, voornamelijk als gevolg van stikstofneerslag, een grote rol.

- Onze adviezen:**
- Een integrale en gebiedsgerichte aanpak met perspectief voor agrariërs, ondernemers, recreatie, natuur en inwoners is essentieel;
 - Geef in de gebiedsprocessen een heldere opdracht met duidelijke doelen en kaders mee;
 - Zet in op biodiversiteitsherstel, óók buiten NNN;
 - Stel overgangszones in waar TBO’s en agrariërs gezamenlijk rondom natuurgebieden werken aan o.a. natuurbeheer en het terugdringen van de stikstofuitstoot. Creëer aantrekkelijke landschappen in deze overgangszones, zodat deze ook zeer geschikt zijn voor extensieve recreatie;
 - Zet in op een proactieve en grensverleggende aankoopstrategie en betrek de afdeling grondzaken in de gebiedsprocessen.

- Uitdaging 5: Betrokken inwoners en initiatieven uit de samenleving**
- De TBO’s hebben een brede achterban en in sommige gevallen ook leden (in groeiende aantallen). Onze ‘groene’ vrijwilligers tellen, vertellen en beheren in de natuurgebieden. Onze ‘grijze’ vrijwilligers zijn altijd druk met opletten, organiseren en aanjagen van ontwikkeling rondom duurzaamheid en de gezonde leefomgeving. Deze vrijwilligers zijn de ogen en oren van de TBO’s, en onmisbaar voor het beheer en de monitoring in onze gebieden.

- Onze adviezen:**
- Zorg voor de blijvende inzet van de nodige middelen en capaciteit om vrijwilligers de ondersteuning te bieden die zij nodig hebben via Betrekken bij Groen;

Specifieke aanbevelingen voor 8 Noord-Hollandse landschappen

Noord-Holland is een groene en waterrijke provincie met een grote diversiteit aan natuurgebieden en karakterisieke lanschappen. Je vindt er enkele van de meest jonge delen van Nederland, maar ook landschappen met een rijke cultuurhistorie en oude woonkernen. We hebben sterk verstedelijkte gebieden in de Metropool Regio Amsterdam maar ook uitgestrekte droogmakerijen, bossen, heide, veenweides en de duinen. Je vindt nergens in Nederland zoveel afwisseling en potentie voor biodiversiteit als in Noord-Holland! Noord-Hollanders zijn trots op hun natuur- en recreatiegebieden en op het afwisselende landschap en vinden het belangrijk om die te behouden en te versterken.

- Landschap 1: Duinen**
- In de duinen vind je habitats voor bijzondere soorten zoals de Parnassia en Orchidee, maar ook toeristische trekpleisters. Onze twee Noord-Hollandse Nationale Parken bevinden zich in de duinen. Naast de natuurlijke en cultuurhistorische waarde is het creëren van waterveiligheid een belangrijke kwaliteit van dit gebied. Onze duinen zullen in de komende decennia steeds meer onder druk kom te staan door de gevolgen van klimaatverandering. Tevens zijn de duinen en het strand zijn populaire recreatiegebieden, de verwachting is dat het aantal recreanten en toeristen zal blijven toenemen
- Onze adviezen voor de duinen:**
- We adviseren met een ‘ja, tenzij’ beleid verstuuiving in Noord-Holland breder toe te passen: verstuuiving krijgt de ruimte, tenzij het voor bebouwing ongewenst is;
- Pas een integrale benadering toe op dijkversterkingsprojecten met verschillende gekoppelde functies zoals recreatie en de water- en natuurkwaliteit;
- Pas duurzaam bezoekersmanagement toe waarbij functie de kwaliteit van het gebied volgt: drukte naar ecologische draagkracht;
- Faciliteer samenwerking van TBO’s op regionaal niveau om bezoekers meer te spreiden en duinen te ontlasten.

- Landschap 2: Binnenduinrand**
- De binnenduinrand is een divers landschap dat behoort tot de oudste bewoonde gebieden van Noord-Holland. De binnenduinrand staat sterk in verbinding met de duinen en de gebieden in het achterland. Door de zeespiegelstijging zal de verzilting blijven toenemen. Het is op de lange termijn niet realistisch dit proces te blijven remmen met de aanvoer van zoet water. Dit zoete water is elders hard nodig, zoals de polders. Noord-Holland heeft het grootste oppervlakte bollenteelt van Nederland. De impact van de “reizende bollenkraam” en de permanente bollenteelt in de binnenduinrand op de biodiversiteit is groot.
- Onze adviezen voor de binnenrand**
- Versterk de biodiversiteit door verbindingen tussen de duinen onderling en het achterland te versterken, via nieuwe natuur, faunatunnels en natuurbruggen;
- Herstel het natuurlijk kwelsysteem om de sponswerking van het systeem te vergroten;
- Realiseer meer brakke natuur in de overgangen tussen kust en binnenland;
- Ontwikkel extensieve milieuvriendelijke recreatieruimte, door recreatie vanuit de voordeur mogelijk te maken, interessante bestemmingen te ontwikkelen, wandelen- en fietsnetwerken te verfijnen, en de grote groengebieden beter te verbinden;
- Sta vanaf 2030 alleen biologische of natuurinclusieve bollenteelt toe en stop uiteindelijk helemaal met de bollenteelt in de binnenduinrand.

- Landschap 3: Droogmakerijen en oude zeeleilandschappen**
- Verspreid over Noord-Holland vind je in de vele droogmakerijen unieke cultuurlandschappen die door de ruimtelijk opgaves landschappelijk onder druk staan. De kwaliteit van een natuurgebied wordt niet alleen bepaald door het beheer in het gebied zelf, maar ook door wat er in de omgeving gebeurt. In 2050 zouden activiteiten zoals het uitrijden van mest, gewasbeschermingsmiddelen en een laag waterpeil geen grote invloed meer moeten hebben op de nabije natuur. Het ontwikkelen van overgangszones tussen natuurgebieden en landbouwgrond zien we als een belangrijke kans om meerdere doelen te behalen. Uiteindelijk streven we naar een omslag naar een groen en levend platteland.
- Onze adviezen voor Droogmakerijen en oude zeeleilandschappen**
- Zet met overgangsgebieden in op positieve samenwerkingen tussen agrariërs en natuurorganisaties;
- Creëer in de overgangsgebieden functies voor de bescherming van waterkwaliteit, weidevogelbeheer, het behoud van het landschap en agrotoerisme;
- Laat de landbouwfunctie in de overgangsgebieden bestaan, maar streef naar herstel van de bodem, minder uitstoot van stikstof, kruidenrijke graslanden, vastleggen van koolstof etc.
- Zet de overgangszones hoog op de agenda van het PPLG en de gebiedsprocessen;
- Ontwikkel een Greenport voor biologische en natuurinclusieve landbouw

- Landschap 4: Veengebieden**
- Onze veengebieden zijn, ook internationaal, van grote waarde. De mens en het water zoeken hier al eeuwen naar ruimte om naast elkaar te leven. De Veen en Polder Coalitie zet zich in om het ecohydrologische systeem van onze laagveengebieden op korte termijn robuuster en duurzamer te maken. De populatie grutto’s is met 75% afgenomen in de afgelopen 50 jaar. De veenweidegebieden zijn in 2050 in grote delen van de provincie vernat en dienen weer als netto carbon-sink. Er is weer groeiend veen.
- Onze adviezen voor de veengebieden**
- Zorg dat de partijen die het Aanvalsplan Grutto hebben ondertekend woord bij daad voegen;
- Zet in de gebiedsprocessen in op de in het Aanvalsplan Grutto benoemde kans gebieden door het realiseren van ecologische randvoorwaarden voor herstel van de weidevogelpopulaties: een hoger waterpeil, bloem- en kruidenrijk grasland, mozaïek en laat maaien en een stop op overbesteding;
- Zorg voor voldoende extensief beheerde grond voor weidevogelbeheer in de overgangszones;
- Ontwikkel en stimuleer nieuwe verdienmodellen voor agrariërs die ecosysteemdiensten leveren zoals weidevogelbeheer, bijvoorbeeld beheervergoeding en compensatie voor de afwaardering naar landschapsgrond;
- Ontwikkel ook voor het behalen van de klimaatdoelen de juiste financiële beloningen, bijvoorbeeld via koolstofcertificaten (‘valuta voor veen’) of het nieuwe GLB, zodat agrariërs hun bedrijfsvoering kunnen aanpassen;
- Zorg voor passende beheersubsidies, ook in de natuurgebieden. Natuurorganisaties en agrarische collectieven kunnen hier samen werken aan (mozaïek)beheer)

- Landschap 5: Waddenkust en de Kop van Noord-Holland**
- De Noord-Hollandse waddenkust loopt van Texel naar Den Helder tot Den Oever. De Kop van Noord-Holland omvat het Amstelmeer en de grote polders in het achterland. Er liggen kansen in deze regio om de ecologische kwaliteit van gebieden te verbeteren en nieuwe recreatiemogelijkheden te ontwikkelen. Met natuurlijke klimaatbuffers vergroten we de weerbaarheid tegen zoetwatertekorten en zorgen ervoor dat de getijden weer terugkeren achter de Amstelmeerdijk. Landschapselementen, zoals sloten, hagen of erfbeplanting, zijn in 2050 een belangrijk onderdeel van de ruimtelijke kwaliteit in deze landschappen. Zowel vanuit een ecologisch en cultuurhistorisch perspectief als voor de beleving.
- Onze adviezen voor Waddenkust en de Kop van Noord-Holland**
- Zorg dat multifunctioneel ruimtegebruik en klimaatadaptatie samen gaan met nieuwe natuur, innovatieve natuurinclusieve landbouw en opwek van energie in de achteroevers van het IJsselmeer en het Wieringermeer;
- Plaats geen zonne-atollen in het Natura2000 gebied het IJsselmeer;
- Ontwikkel passende recreatievoorzieningen gericht op rust en beleving middels bijvoorbeeld een vaartroutenetwerk;
- Herstel in de Wieringermeer en het eiland Wieringen verschillende soorten landschapselementen, zoals tuunwallen (“woalkes”) en heggen;
- Verbreed het Amstelmeerkanaal met natuurvriendelijk oevers om het eilandkarakter van Wieringen te versterken;
- Maak de toepassing van houtige gewassen weer gangbaar in de agrarische bedrijfsvoering in de gebieden waar dit niet nadelig is voor de groeiende weidevogelpopulaties.

- Landschap 6: IJsselmeerkust**
- De IJsselmeerkust heeft een rijke cultuurhistorie en er is ook bijzondere natuur te vinden, zowel binnen als buiten de dijk. Langs de IJsselmeer- en Markermeerkust in de vooroevers zijn zowel natuurlijke vooroevers die voor vissen en vogels een belangrijke ecologische meerwaarde hebben als verschillende recreatiegebieden te vinden. Er ligt in dit blauwe hart een grote kans om de kwaliteit van de ecosystemen in het meer te herstellen en beschermde soorten en habitats meer ruimte te geven. Er is een verandering op systeemniveau voor nodig: van het volgen van een meer natuurlijk peil met overstroombare oevers tot het betrekken van het achterland. Nieuwe ondiepe delen van het IJsselmeer zijn in 2050 leefgebieden voor onder andere waterplanten, bodemleven, schelpdieren en vissen.
- Onze adviezen voor de IJsselmeerkust**
- Herstel zoet-zout verbindingen, verzacht overgangen en geef water waar nodig de ruimte;
- We adviseren natuurrijkere overgangsgebied met de Waddenzee te maken: een brakwaterzone met ondieptes, oeverlanden en rietvelden;
- Maak voor vissen toegankelijke migratieroutes, bijvoorbeeld door de Afsluitdijk om het IJsselmeergebied weer aantrekkelijk voor trekvissen en visetende (trek)vogelsoorten te maken.
- Combineer Binnendijks gebruiksfuncties slim, zoals recreatie en toerisme, landbouw (natte/zilte teelten) of energieopwekking.

- Landschap 7: Gooi en Vecht**
- Vanwege haar ontstaansgeschiedenis in de laatste ijstijd heeft de Gooi Vechtstreek een zeer bijzonder regionaal watersysteem met bijbehorende bijzondere natuurtypen. Het gebied is ook sterk door de mens beïnvloed. Dit ingrijpen verstoort ook de natuurlijke waterrelaties tussen deze regio’s. De regio Gooi en Vechtstreek krijgt, als groene kern tussen de MRA en Utrecht, veel bezoekers in haar natuurgebieden. De bevolkingstoename zorgt voor een uitdaging om tegemoet te komen aan de groeiende recreatiebehoefte. Nieuwe natuur is belangrijk, maar ook het slim inrichten van de bestaande gebieden.
- Onze adviezen voor de Gooi en Vechtstreek**
- Borg en versterk de beschikbaarheid van kwel en schoon water waar dat bepalend is voor de natuurkwaliteit. Stel alles in het werk om herstel van het kwelsysteem te realiseren met het grondwaterbeleid;
- Stuur het recreatieve gebruik door middel van inrichting van nieuwe gebieden, herinrichting, kwaliteitsverbetering van recreatieve voorzieningen en zonering in bestaande gebieden;
- Investeer in de nodige voorzieningen en bied structurele ondersteuning voor het behoud en ontwikkeling van een duurzaam en kwalitatief hoog aanbod voor recreanten en natuurliehebbers;
- Verhoog de capaciteit voor handhaving en voorlichting, óók op het water.

- Landschap 8: Stad en dorp**
- Groen is onmisbaar voor de leefbaarheid van bebouwde gebieden. Groen draagt bij aan allerlei ecosysteemdiensten die een direct effect hebben op onze gezondheid en welzijn. Tijd doorbrengen in het groen is goed voor de fysieke én de mentale gezondheid. De gevolgen van klimaatverandering zullen een grote impact hebben op de leefbaarheid van onze steden. Er is anno 2023 al een groene transitie onderweg in onze steden en dorpen. In 2050 is het de norm om bij ontwikkelingen in woongebieden, bedrijven-terreinen en stadscentra groen toe te voegen of de kwaliteit van bestaand groen te verbeteren. Iedere Noord-Hollander kan in 2050 binnen enkele minuten lopen in het groen zijn
- Onze adviezen voor stad en dorp**
- Zorg dat de woonomgevingen voldoen aan de 3-30-300 regel (vanuit de woning is zicht op tenminste 3 bomen, 30% van de wijk heeft een groen bladerdak en iedereen heeft binnen 300 meter vanaf de woning toegang tot een groene ruimte);
- Leg in alle gemeenten beleid vast over natuurinclusief bouwen, maak natuurinclusief de norm bij nieuwbouw en renovaties;
- Zorg dat naast de meer kleinschalige groenvoorzieningen in steden en dorpen, er meer ruimte komt om te kunnen recreëren in het groen;
- Zet in op recreatie in nieuwe type gebieden, zoals bedrijventerreinen of zonnweides die recreatie-inclusief worden gerealiseerd. Creëer hiermee groenblauwe schakels in de overgang van de stad naar het platteland.

Natuurlijk Noord-Holland in 2050

De bijzondere natuur- en recreatiegebieden, landschappen en cultuurhistorie zijn bij steeds meer Noord-Hollanders in trek. Naast ontspanning en rust levert onze natuur ook andere belangrijke maatschappelijke diensten zoals schoon drinkwater, vruchtbare bodems, insecten voor bestuiving, opslag van koolstof, schone lucht, wateropslag en een leefbaar klimaat. Willen we dat toekomstige generaties ook kunnen opgroeien in een mooie, gezonde en groene provincie met een toekomstbestendige economie en landbouw, dan is herstel van de biodiversiteit en ontwikkeling van een robuust ecohydrologisch systeem in Noord-Holland noodzakelijk.

Met de visie Natuurlijk Noord-Holland 2050 schetsen we een ambitieus toekomstbeeld van hoe de provincie er in 2050 uit zal zien en doen we voorstellen hoe daar te komen. Voor je ligt de samenvatting van deze visie van negen Noord-Hollandse natuur- en milieuorganisaties (TBO's).

- Op deze kaart zie je:
- overgangszones rondom natuurgebieden
 - gebieden waar met ambitie en tempo gebiedsprocessen zijn uitgevoerd met duidelijke doelen voor stikstofreductie, de Kader Richtlijn Water, natuurherstel en het verdienvermogen van agrariërs
 - een hydrologisch systeem dat de natuur versterkt
 - een sterke inzet van groene en grijze vrijwilligers
 - aantrekkelijke groene recreatiegebieden
 - groene en gezonde woon- en werkomgevingen

